

Załącznik
do uchwały Nr IX/52/2015
Rady Powiatu Jeleniogórskiego
z dnia 25 czerwca 2015 r.

**POWIATOWY URZĄD PRACY
w JELENIEJ GÓRZE**

POWIATOWY PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA LATA 2015 – 2018

Jelenia Góra, czerwiec 2015

Spis treści:

WPROWADZENIE	2
JELENIOGÓRSKI RYNEK PRACY:	
Demografia	3
Podmioty gospodarcze w regionie jeleniogórskim,	5
Lokalny rynek pracy 2011 – 2014	9
PRIORYTETY POWIATOWEGO PLANU DZIAŁAŃ NA RZECZ	
ZATRUDNIENIA NA LATA 2015 – 2018	23
OCZEKIWANE EFEKTY REALIZACJI POWIATOWEGO PLANU DZIAŁAŃ	
NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA LATA 2015 – 2018	27
REALIZATORZY I PARTNERZY POWIATOWEGO PLANU DZIAŁAŃ	
NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA LATA 2015 – 2018	27
MONITOROWANIE REALIZACJI ZADAŃ	28

WPROWADZENIE

Powiatowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2018 został opracowany na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.), który stanowi o tym, iż: *do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, o której mowa w odrębnych przepisach.*

Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia określa cele i zadania w zakresie aktywizacji i podtrzymywania zdolności pracy osób bezrobotnych, realizowane w imieniu Starosty Jeleniogórskiego przez Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze. Jest spójny z przepisami oraz dokumentami strategicznymi o zasięgu krajowym, regionalnym i powiatowym. Zostały w nim określone priorytety lokalnej polityki rynku pracy i rozwoju zasobów ludzkich na lata 2015 - 2018, wpisujące się w realizację zadań dla regionu wynikających z:

- Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2015 – 2017,
- Dolnośląskiego Regionalnego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2015 rok,
- Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2014 – 2020,
- Strategii Rozwoju Miasta Jeleniej Góry na lata 2014 – 2025,
- Założeń do „Programu Rozwoju Powiatu Jeleniogórskiego na lata 2015-2020,
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój,
- Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego 2014 – 2020,
- Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2015 – 2020,
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Jelenia Góra na lata 2010-2015.
- Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2015-2020.

Powiatowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2018 wytycza główne priorytety, działania kierunkowe i zadania Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze na rzecz promocji zatrudnienia i aktywności zawodowej, z uwzględnieniem aktualnej i prognozowanej sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Głównym celem Planu jest dążenie do zmniejszenia poziomu bezrobocia na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze, podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz bezrobotnych, rozwój przedsiębiorczości i samozatrudnienia, aktywizacja bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, współpraca z partnerami i instytucjami rynku pracy, zwiększenie efektywności podejmowanych działań.

Przygotowany Plan nie wyczerpuje katalogu wszystkich działań, które będą podejmowane na rzecz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy. Zakres zadań będzie uaktualniany corocznie zgodnie z potrzebami rynku.

Realizacja zaplanowanych zadań w dużym stopniu zależała będzie od środków finansowych jakimi Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze będzie dysponował w latach 2015 - 2018.

JELENIOGÓRSKI RYNEK PRACY

Demografia

Główny Urząd Statystyczny na stronie internetowej www.stat.gov.pl w Banku danych lokalnych – ludność wg miejsca zamieszkania (dane kwartalne lata 2005 – 2014) – przedstawił podstawowe informacje statystyczne o liczbie i strukturze ludności na dzień 30 czerwca 2014 roku.

Zgodnie z danymi statystycznymi w Jeleniej Górze i powiecie jeleniogórskim, wg stanu **na koniec czerwca 2014 roku**, zamieszkiwało **146.709 osób**:

- w Jeleniej Górze - 81.640 osób,
- w powiecie jeleniogórskim - 65.069 osób.

W porównaniu do grudnia 2012 roku liczba ludności w Jeleniej Górze i powiecie jeleniogórskim uległa nieznacznie zmniejszeniu.

Wyszczególnienie	XII 2011r.	XII 2012r.	XII 2013r.	VI 2014
Ogółem -liczba ludności	148.600	147.975	147.156	146.709
Jelenia Góra	83.463	82.846	81.985	81.640
Powiat jeleniogórski	65.137	65.129	65.171	65.069

Od 2011 r. do końca czerwca 2014 r. liczba ludności zamieszkującej Jelenią Górę **zmniejszyła się o 1.823 osoby**. W powiecie jeleniogórskim o 68 osób mniej.

W ogólnej liczbie mieszkańców, dominują kobiety, na koniec czerwca 2014 roku było: w Jeleniej Górze - 43.586 kobiet, tj. 53,4 % ogółu ludności, w powiecie jeleniogórskim - 33.653 kobiety, tj. 51,7% ogółu ludności.

Współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn wyniósł na koniec czerwca 2014 r. :

- w Jeleniej Górze - 115,
- w powiecie jeleniogórskim - 107.

Jelenia Góra od lat należy do powiatów o szczególnie dużej przewadze liczebnej kobiet nad mężczyznami.

W danych prezentowanych poniżej, przedstawiono podział na ekonomiczne grupy wieku:

- **przedprodukcyjny** – mężczyźni i kobiety w wieku 0 – 17 lat,
- **produkcyjny** – mężczyźni w wieku 18-64 lata i kobiety w wieku 18-59 lat,
- **poprodukcyjny** – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Struktura ludności według wieku na koniec grudnia 2012 i 2013 r.

Powiaty	Ogółem	Kobiety	W wieku		
			przedpro- dukcyjnym	produ- kcyjnym	poprodu- kcyjnym
stan na 31 grudnia 2012 r.					
Ogółem	147 975	77 884	22.841	95 474	29.660
Jelenia Góra	82 846	44 199	11 998	52 552	18.296
Powiat jeleniogórski	65 129	33 685	10 843	42 922	11.364

stan na 31 grudnia 2013 r.					
Ogółem	147 156	77 461	22 441	93 820	30 895
Jelenia Góra	81 985	43 750	11 716	51 309	18 960
Powiat jeleniogórski	65 171	33 711	10 725	42 511	11 935

Źródło: Województwo dolnośląskie 2014 Podregiony Gminy Powiaty, Wrocław, grudzień 2014

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku, **szczególne znaczenie na rynku pracy ma grupa ludności w wieku produkcyjnym.**

Od kilku lat zauważalne jest **zmniejszanie się liczby ludności w tej kategorii.** W porównaniu do końca 2012 roku liczba ta uległa zmniejszeniu o 1,7 % tj. o 1.654 osób. W Jeleniej Górze wskaźnik ten był większy – spadek o 2,3 % - o 1.243 osób mniej.

Utrzymuje się **tendencja wzrostowa liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.** W porównaniu do XII 2012 roku **wzrost o 1.235 osób – tj. 4,2%.**

Zwiększa się procentowy udział ludności w wieku poprodukcyjnym:

- w 2011 r. – 17,2% ogółu ludności,
- w 2012 r. – 20,1% ogółu ludności,
- **w 2013 r. – już 21,0 % ogółu ludności regionu.**

Postępujący proces starzenia się ludności, występujący na terenie regionu jeleniogórskiego, ma negatywny wpływ na **wskaźnik obciążenia demograficznego**, określający liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Wskaźnik ten dla regionu jeleniogórskiego w końcu grudnia 2013 r. wyniósł 57, w grudniu 2012 r. wynosił 56.

✚ dla **Jeleniej Góry wskaźnik ten na koniec grudnia 2013 r. był wyższy i osiągnął poziom 60**

✚ dla powiatu jeleniogórskiego osiągnął poziom – 53.

Utrzymuje się tendencja spadkowa liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym – na koniec 2013 r. nasz region zamieszkiwało **22.441 osób w wieku przedprodukcyjnym** tj. o 400 osób mniej niż na koniec 2012 r. (spadek o 1,8 %).

W Jeleniej Górze na koniec 2013 r. ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 14,3 %, w powiecie jeleniogórskim – 16,5% ogółu.

Według długookresowej prognozy demograficznej sporządzonej przez GUS, przewidywany jest systematyczny spadek liczby ludności Polski.

**Stan oraz prognozy dotyczące ludności w województwie dolnośląskim
oraz w powiecie jeleniogórskim i mieście Jelenia Góra:**

Wyszczególnienie	Stan ludności w dniu 31 XII 2013 w tys. osób	Prognoza ludności w tys. osób w latach		Dynamika 2013r = 100%	
		2020	2030	2020	2030
Powiat jeleniogórski	65.171	64,4	62,5	99,2%	96,0%
Miasto Jelenia Góra	81.985	77,3	69,8	93,9%	85,1%

Źródło: US Wrocław 2014 Bank danych lokalnych- Obliczenia własne.

Przewiduje się, że do roku 2020 liczba ludności powiatu jeleniogórskiego zmniejszy się o 0,8%, dla miasta Jeleniej Góry prognozy te również nie są optymistyczne. Liczba ludności zmniejszy się o 4,7 tys. osób, tj. o 7,1%.

W 2030 roku nastąpi zmniejszenie liczby ludności, ludność powiatu jeleniogórskiego w porównaniu do 2013 roku, ulegnie zmniejszeniu o 4%.

Liczba mieszkańców Jeleniej Góry zmniejszy się w porównaniu do 2013 roku o prawie 15%.

Podmioty gospodarcze w regionie jeleniogórskim

Zgodnie z danymi przedstawionymi w biuletynie statystycznym województwa dolnośląskiego za IV kwartał 2014 roku, **według stanu na 31 grudnia 2014 r.** na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze zarejestrowanych było **23.650** jednostek gospodarczych w systemie KRUPGN – REGON, w tym **14.281 jednostek osób fizycznych** prowadzących działalność gospodarczą. W porównaniu do grudnia 2013 r. liczba podmiotów zmniejszyła się o **1,0 %**. Odnotowano:

- + w liczbie zakładów osób fizycznych - **spadek o 2,9 %**,
- + w podmiotach gospodarczych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej - **wzrost o 1,9 %**.

Liczba podmiotów gospodarczych działających w powiecie jeleniogórskim uległa zmniejszeniu o **0,8%**, w Jeleniej Górze **wskaźnik ten był wyższy – 2,3 %**.

Znaczny wzrost liczby podmiotów gospodarczych w powiecie jeleniogórskim w porównaniu do 2012 roku, wynika z rejestracji przez jedną z firm ponad 2.000 spółek cywilnych (informacja z WUS).

Wyszczególnienie		31 XII 2012	31 XII 2013	31 XII 2014	Dynamika XII 2013 do XII 2014 XII 2013= 100%
Podmioty gospodarcze	PUP	20.953	23.898	23.650	99,0 %
	Powiat jeleniogórski	8.334	11.149	11.065	99,2 %
	Jelenia Góra	12.619	12.749	12.585	98,7 %
w tym:					
Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	PUP	14.599	14.702	14.281	97,1 %
	Powiat jeleniogórski	6.211	6.321	6.160	97,5 %
	Jelenia Góra	8.388	8.381	8.121	96,9 %
Podmioty gospodarcze osób prawnych i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	PUP	6.354	9.196	9.369	101,9 %
	Powiat jeleniogórski	2.123	4.828	4.905	101,6 %
	Jelenia Góra	4.231	4.368	4.464	102,2 %

(Źródło; Główny Urząd Statystyczny - Bank danych lokalnych – Rejestr REGON - dane dla jednostki podziału terytorialnego za 2014 rok /www.stat.gov.pl/.)

Wśród podmiotów gospodarczych dominowały zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Wskaźnik ten osiągnął na koniec grudnia 2014 r. **poziom 60,4 %**.

W strukturze podmiotów gospodarki narodowej (tabela nr 1), zarówno na terenie powiatu jeleniogórskiego jak i w Jeleniej Górze najliczniej reprezentowana była sekcja handel; naprawa pojazdów samochodowych – 30,1% ogółu podmiotów w regionie.

W następnej kolejności były:

- obsługa nieruchomości – 12,1%.
- budownictwo – 10,3%.

Na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy na koniec grudnia 2014 r., **dominowały zakłady osób fizycznych – 14.281 (tabela nr 2).** Najwięcej zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą **koncentrowało swoją działalność w sekcjach:**

- + handel; naprawa pojazdów samochodowych - 25,0 % ogółu podmiotów,
- + budownictwo – 14,8 %,
- + działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 9,1 %
- + zakwaterowanie i gastronomia – 8,2%,
- + opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 8,2%.

Na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze najwyższy spadek, tj. **o 39,8 %** odnotowano w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo oraz w sekcji informacja i komunikacja – spadek o 6,2%.

W 2014 roku wzrost liczby podmiotów gospodarczych odnotowano w trzech sekcjach, najwięcej w sekcji opieka zdrowotna i pomoc społeczna – o 12 zakładów więcej.

W Jeleniej Górze na koniec grudnia 2014 roku najwięcej zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą koncentrowało swoją działalność w sekcjach:

- handel; naprawa pojazdów samochodowych - 26,7% ogółu podmiotów,
- budownictwo – 13,7% ogółu podmiotów,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 11,4% ogółu podmiotów.

W powiecie jeleniogórskim od kilku lat dominują zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w sekcjach:

- handel; naprawa pojazdów samochodowych - 22,9% ogółu zakładów,
- budownictwo - 16,3 %,
- zakwaterowanie i gastronomia - 13,6%.

TABELA nr 1

Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD w mieście Jelenia Góra i gminach Powiatu Jeleniogórskiego w grudniu 2013 i 2014 roku oraz dynamika zmian

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej	Stan w dniu 31XII 2013			Stan w dniu 31 XII 2014			Dynamika XII 2013=100%		
	PUP ogółem	Powiat Jeleniogórski	Jelenia Góra	PUP ogółem	Powiat Jeleniogórski	Jelenia Góra	PUP ogółem	Powiat Jeleniogórski	Jelenia Góra
Liczba zakładów ogółem:	23 898	11 149	12 749	23 650	11 065	12 585	99,0%	99,2%	98,7%
w tym:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	268	182	86	188	123	65	70,1%	67,6%	75,6%
Przetwórstwo Przemysłowe	1 433	663	770	1 430	661	769	99,8%	99,7%	99,9%
Budownictwo	2 516	1 121	1 395	2 433	1 103	1 330	96,7%	98,4%	95,3%
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	7 243	4 286	2 957	7 130	4 239	2 891	98,4%	98,9%	97,8%
Transport i gospodarka magazynowa	1 007	451	556	975	436	539	96,8%	96,7%	96,9%
Zakwaterowanie i gastronomia	1 455	1 009	446	1 437	992	445	98,8%	98,3%	99,8%
Informacja i komunikacja	421	137	284	407	134	273	96,7%	97,8%	96,1%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	615	180	435	607	178	429	98,7%	98,9%	98,6%
Obsługa rynku nieruchomości	2 818	870	1 948	2 863	879	1 984	101,6%	101,0%	101,8%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 543	417	1 126	1 539	416	1 123	99,7%	99,8%	99,7%
Administrowanie i działalność wspierająca	763	371	392	690	326	364	90,4%	87,9%	92,9%
Edukacja	609	199	410	584	198	386	95,9%	99,5%	94,1%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1 240	472	768	1 257	480	777	101,4%	101,7%	101,2%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	474	207	267	480	208	272	101,3%	100,5%	101,9%
Inne	1 493	584	909	1 630	692	938	109,2%	118,5%	103,2%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank danych lokalnych – Rejestr REGON dane dla jednostki podziału terytorialnego za 2014 rok /www.stat.gov.pl/

***Zakłady osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze,
stan na 31 XII 2014 rok***

Rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej Wg PKD (Polska Klasyfikacja Działalności)	PUP		powiat jeleniogórski		Jelenia Góra	
	Ogółem	Udział do ogółu %	ogółem	Udział do ogółu %	ogółem	Udział do ogółu %
Liczba zakładów pracy	14.281	100,0%	6.160	100,0%	8.121	100,0%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	124	0,9%	90	1,5%	34	0,4%
Budownictwo	1.027	7,2%	482	7,8%	545	6,7%
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2.112	14,8%	1.004	16,3%	1.108	13,6%
Transport i gospodarka magazynowa	3.577	25,0%	1.412	22,9%	2.165	26,7%
Zakwaterowanie i gastronomia	891	6,2%	404	6,6%	487	6,0%
Informacja i komunikacja	1.177	8,2%	839	13,6%	338	4,2%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	319	2,2%	120	1,9%	199	2,5%
Obsługa rynku nieruchomości	520	3,6%	160	2,6%	360	4,4%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	211	1,5%	62	1,0%	149	1,8%
Administrowanie i działalność wspierająca	1.296	9,1%	373	6,1%	923	11,4%
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	595	4,2%	293	4,8%	302	3,7%
Przetwórstwo przemysłowe	1.170	8,2%	443	7,2%	727	9,0%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	251	1,8%	112	1,8%	139	1,7%
Inne	1.011	7,1%	366	5,9%	645	7,9%

Źródło: Źródło: Główny Urząd Statystyczny - Bank danych lokalnych – dane dla jednostki podziału terytorialnego za 2014 rok /www.stat.gov.pl/

Lokalny rynek pracy w latach 2011 - 2014

• *Liczba i struktura bezrobotnych*

Sytuacja na lokalnym rynku pracy od dwóch lat poprawia się. Zmniejsza się liczba bezrobotnych; wśród bezrobotnych dominują mężczyźni; niepokojąca jest coraz mniejsza liczba osób posiadających prawo do zasiłku.

Na koniec grudnia 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze zarejestrowanych było **5.680 bezrobotnych, w tym 2.644 kobiety, które stanowiły 46,5% ogółu bezrobotnych**. Prawo do zasiłku posiadało tylko **1.054 bezrobotnych, tj. 11,3% ogółu** osób zarejestrowanych. Od czterech lat wśród bezrobotnych dominują mężczyźni.

Bezrobotni zarejestrowani	Ogółem	Kobiety	Z tego osoby (z ogółem)		
			poprzednio pracujące	w tym zwolnione z przyczyn dot. zakładu pracy	dotychczas nie pracujące
Stan na 31 XII 2013 r.					
PUP – ogółem	7.166	3.347	6.415	429	751
Jelenia Góra	3.324	1.529	2.987	216	337
Powiat jeleniogórski	3.842	1.818	3.428	213	414
Stan na 31 XII 2014					
PUP – ogółem	5.680	2.644	5.121	341	559
Jelenia Góra	2.577	1.163	2.325	168	252
Powiat jeleniogórski	3.103	1.481	2.796	173	307

W porównaniu z 2013 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o **1.486 osób – tj. o 20,7% mniej**. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku zmniejszyła się o 39,4%.

Wyszczególnienie - lata	Ogółem	w tym kobiety	Procent do ogółu	Z prawem do zasiłku	Procent do ogółu
31 XII 2011	7.679	3.790	49,4	1.509	19,7
31 XII 2012	7.799	3.682	47,2	1.420	18,2
31 XII 2013	7.166	3.347	46,8	1.054	14,7
31 XII 2014	5.680	2.644	46,5	639	11,3

Stopa bezrobocia w powiecie jeleniogórskim jest znacznie wyższa od stopy bezrobocia na poziomie województwa i kraju, podczas gdy w Jeleniej Górze stopa bezrobocia znajduje się na niższym poziomie w porównaniu ze wskaźnikiem charakteryzującym kraj i województwo.

Stopa bezrobocia w poszczególnych latach:

Wyszczególnienie – lata	Kraj	Województwo	Powiat jeleniogórski	Jelenia Góra
31 XII 2011	12,5	12,4	21,0	9,9
31 XII 2012	13,4	13,5	20,8	10,1
31 XII 2013	13,4	13,1	19,8	9,3
31 XII 2014	11,5	10,6	16,5	7,3

W porównaniu do stanu z końca 2013 r. **populacja kobiet zmniejszyła się o 21,0%**, a liczba bezrobotnych **mężczyzn zmniejszyła się o 20,5%**. Pomimo znacznego spadku liczby bezrobotnych mężczyzn, na terenie Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze w ogólnej liczbie bezrobotnych w dalszym ciągu **przeważają mężczyźni: XII 2014 r. – 3.036 osób, tj. 53,5%**, 2013 r. – 53,3%, 2012r. – 52,8%.

Dynamika bezrobocia kobiet i mężczyzn w okresie XII 2013 –XII 2014 r.

	Bezrobotni zarejestrowani wg stanu na 31 XII 2013 r.		Bezrobotni zarejestrowani wg stanu na 31 XII 2014 r.		Dynamika XII /2013= 100%	
	Ogółem	z prawem do zasiłku	Ogółem	z prawem do zasiłku	bezrobotni ogółem	z prawem do zasiłku
Bezrobotni mężczyźni						
Powiatowy Urząd Pracy	3.819	512	3.036	296	79,5	57,8
Bezrobotne kobiety						
Powiatowy Urząd Pracy	3.347	542	2.644	343	79,0	63,3

Analizując strukturę osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze brano pod uwagę wiek, poziom wykształcenia, staż pracy, czas pozostawania bez pracy osób zarejestrowanych. Ponadto przeanalizowano zawody bezrobotnych i ostatnie miejsce pracy. Poddano analizie bezrobotnych absolwentów.

BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU

Struktura wiekowa osób bezrobotnych od lat pozostaje niemal niezmienna. Na tle kraju i województwa powiat jeleniogórski i miasto Jelenia Góra charakteryzują się wysokim udziałem osób starszych wśród zarejestrowanych bezrobotnych. Na koniec grudnia 2014 r. w ogólnej liczbie osób bezrobotnych **dominowały osoby w wieku powyżej 45 roku życia – 49,2% ogółu bezrobotnych**. Natomiast zauważalny jest spadek osób młodych w wieku 18-24 lat. W grupie osób powyżej 45 roku życia wyszczególniono osoby powyżej 50 roku życia zaliczane do kategorii osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Od dwóch lat, zgodnie z danymi Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych **w Jeleniej Górze i powiecie jeleniogórskim był jednym z najwyższych w Polsce.**

Odsetek osób powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze zwiększył się z 37,2 % w końcu 2013 r. **do 40,1 % w końcu 2014 r.** Dla miasta Jelenia Góra wskaźnik ten był wyższy i osiągnął poziom – **43,3 % ogółu bezrobotnych.**

*Struktura osób zarejestrowanych w PUP według wieku, wykształcenia, stażu pracy
i czasu pozostawania bez pracy w latach 2011- 2014*

Liczba bezrobotnych ogółem na koniec roku		31.XII.2011	31 XII 2012	31.XII.2013	31.XII.2014		
		Ogółem PUP	Ogółem PUP	Ogółem PUP	Ogółem PUP	Jelenia Góra	Powiat jeleniogórski
		7.679	7.799	7.166	5.680	2.577	3.103
Grupy wieku	18 – 24 lata	810	751	688	450	202	248
	25 – 34 lata	1.950	1.973	1.674	1.200	526	674
	35 – 44 lata	1.490	1.612	1.505	1.236	515	721
	45 – 54 lata	1.916	1.800	1.593	1.215	544	671
	pow. 55 lat	1.513	1.663	1.706	1.579	790	789
Poziom Wykształcenia	Wyższe	693	732	669	460	247	213
	policealne i średnie zaw.	1.496	1.542	1.370	1.073	519	554
	średnie LO	616	652	610	462	226	236
	zasadnicze zaw.	2.217	2.314	2.133	1.759	769	990
	gimnazjalne i poniżej	2.617	2.559	2.384	1.926	816	1.110
Staż pracy	bez stażu	971	856	751	559	252	307
	Do 1 roku	910	997	1.004	833	393	440
	1 – 5 lat	1.580	1.683	1.513	1.134	494	640
	5 – 10 lat	1.122	1.216	1.076	882	392	490
	10 – 20 lat	1.349	1.377	1.306	1.073	470	603
	20 – 30 lat	1.247	1.200	1.094	874	400	474
	30 lat i więcej	500	470	422	325	176	149
Czas pozostawania bez pracy	do 6 miesięcy	3.603	3.773	3.135	2.387	1.280	1.107
	6-12 miesięcy	1.482	1.463	1.419	935	423	512
	12-24 miesięcy	1.553	1.286	1.312	1.042	399	643
	powyżej 24 miesięcy	1.041	1.277	1.300	1.316	475	841

BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Na lokalnym rynku pracy utrzymuje się niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych przy jednoczesnym spadku liczby osób z wyższym wykształceniem. Znamienna jest też wysoka liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego – **3.658 osób, co stanowiło 64,9 % ogółu** (63,1 % na koniec grudnia 2013 r.).

Ponadto spada liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Zmniejszył się udział procentowy bezrobotnych z wykształceniem wyższym w ogólnej liczbie bezrobotnych – zmniejszenie o 1,2 punktu procentowego. Wśród zarejestrowanych z tym poziomem wykształcenia dominują osoby zamieszkałe w Jeleniej Górze - 247 osób tj. 9,6 %. **Co trzecia osoba** bezrobotna posiadała wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

BEZROBOTNI WEDŁUG STAŻU PRACY

Wśród osób zarejestrowanych największą grupę stanowili bezrobotni posiadający staż pracy od 1 do 5 lat, tj. 1.134 osób (20,0 % ogółu), a w następnej kolejności - ze stażem pracy od 10 do 20 lat – 18,9 %.

W ogólnej liczbie bezrobotnych, **15,4 % ogółu posiadało staż pracy powyżej 20 lat**. Wśród bezrobotnych z tak wysokim stażem pracy dominowały osoby, z którymi w latach 2010 - 2014 rozwiązano umowy o pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Jest to grupa osób, której bardzo trudno ponownie wrócić na rynek pracy. Pracodawcy, pomimo wsparcia proponowanego przez tut. Urząd nie byli zainteresowani zatrudnieniem tej grupy bezrobotnych ze względu na ich wiek (większość to osoby powyżej 50 roku życia).

BEZROBOTNI WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Wzrasta liczba osób bezrobotnych oczekujących na pracę powyżej 24 miesięcy. Ta tendencja narasta każdego roku.

W końcu 2014 r. w ewidencji tut. Urzędu Pracy było **1.316 osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy od momentu zarejestrowania się. Stanowiły one 23,2% ogółu bezrobotnych** – wzrost o 5,1 punktu procentowego w porównaniu do 2013 r.

Wskaźnik ten dla miasta Jeleniej Góry był niższy – **18,4% ogółu bezrobotnych**, dla powiatu jeleniogórskiego osiągnął poziom **27,1%**.

W porównaniu do 2013 roku wzrosła liczba bezrobotnych z powiatu jeleniogórskiego oczekujących na pracę powyżej 24 miesięcy. Wskaźnik ten wzrósł z 21,2% w 2013 r. **do 27,1% na koniec grudnia 2014 r.**

BEZROBOTNI WEDŁUG ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI

Struktura kwalifikacji zawodów i specjalności to grupowanie zawodów na podstawie kwalifikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności) z uwzględnieniem poziomu kwalifikacji i specjalizacji.

W końcu 2014 roku w ewidencji Urzędu Pracy zarejestrowanych było 5.680 bezrobotnych, z tego **4.877 osób posiadało zawód/specjalność**, co stanowiło **85,9 % ogółu bezrobotnych**.

Bezrobotni bez zawodu stanowili 14,1% ogółu zarejestrowanych, wobec 9,9% w końcu grudnia 2011 r.

Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze na koniec grudnia 2014 roku w ujęciu wielkich grup zawodowych nie uległa zmianie. Od lat dominują osoby zakwalifikowane do grupy **„robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy”**. Bezrobotni przynależący do tej grupy stanowili **29,7% ogółu** osób zarejestrowanych na koniec grudnia 2014 roku. W grupie tej znajdują się m.in. takie zawody jak: ślusarz, tokarz w metalu, mechanicy pojazdów samochodowych.

Drugą pod względem liczebności grupą bezrobotnych, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze, była wielka grupa zawodowa **„pracownicy usług osobistych i sprzedawcy”**, w obrębie której wydzielone były m. in. zawody: sprzedawca, technik handlowiec, kucharz, kelner i fryzjer. Bezrobotni w/w zawodach stanowili **15,7 % ogółu bezrobotnych**.

Kształtowanie się liczby zarejestrowanych bezrobotnych według wielkich grup zawodowych:

	31 XII 2011	31 XII 2012	31 XII 2013	31 XII 2014		
	PUP Ogółem	PUP ogółem	PUP ogółem	PUP ogółem	Jelenia Góra	Powiat jeleniogórski
Ogółem:	7.679	7.799	7.166	5.680	2.577	3.103
z tego:						
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	23	10	5	7	4	3
Specjaliści	637	719	674	449	240	209
Technicy i inny średni personel	1.048	1.090	970	761	384	377
Pracownicy biurowi	322	305	238	181	83	98
Pracownicy usług osobistych i sprzed.	1.365	1.249	1.106	894	406	488
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	100	99	89	83	30	53
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2.130	2.260	2.067	1.687	735	952
Operatorzy i monterzy maszyn	627	525	469	383	157	226
Pracownicy przy pracach prostych	668	599	565	431	172	259
Siły zbrojne	0	1	2	1	0	1
Bez zawodu	759	942	981	803	366	437

BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI DO 12 MIESIĘCY OD DNIA UKOŃCZENIA NAUKI

Bezrobotni absolwenci to osoby w okresie 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki. Od lat zmniejsza się liczba rejestrujących się w Urzędzie Pracy absolwentów. W tej populacji dominują osoby z wykształceniem wyższym.

Na koniec grudnia 2014 r. w ewidencji bezrobotnych pozostawało **114 bezrobotnych absolwentów szkół**, w tym 59 kobiet.

Liczba bezrobotnych absolwentów na koniec grudnia 2014 r. była niższa o 32,5% w porównaniu do grudnia 2013 r.

	31 XII 2011 PUP	31 XII 2012 PUP	31 XII 2013 PUP	Stan na 31 XII 2014		
				PUP ogółem	Jelenia Góra	Powiat jeleniogórski
Liczba bezrobotnych	7.679	7.799	7.166	5.680	2.577	3.103
Osoby w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia szkoły	201	205	169	114	60	54
Udział procentowy do ogółu bezrobotnych	2,6	2,6	2,4	2,0	2,3	1,7
w tym, które ukończyły szkołę wyższą do 27-go roku życia	85	69	51	36	20	16

Odsetek bezrobotnych absolwentów w ogólnej liczbie bezrobotnych uległ zmniejszeniu o 0,4 punktu procentowego i osiągnął poziom - **2,0%**.

	31 XII 2013 PUP ogółem	Stan na 31 XII 2014		
		PUP ogółem	Jelenia Góra	Powiat jeleniogórski
Bezrobotni absolwenci	169	114	68	54
Czas pozostawania bez pracy				
do 1 miesiąca	30	24	13	11
1 – 3 miesiące	81	60	33	27
3 – 6 miesięcy	49	29	13	16
6 – 12 miesięcy	9	1	1	0
Poziom wykształcenia				
wyższe	58	46	25	21
policealne i śr. zawodowe	49	38	21	17
średnie – ogólne	30	17	8	9
zasadnicze zawodowe	26	8	4	4
gimnazjalne i poniżej	6	5	2	3

W ogólnej liczbie bezrobotnych absolwentów **dominowały osoby z wyższym wykształceniem – 40,4% ogółu** tej populacji. Ta tendencja utrzymuje się od lat.

Od stycznia do grudnia 2014 r. **zarejestrowało się 554 bezrobotnych absolwentów**, w tym **224 osoby z wyższym wykształceniem** do 27 roku życia, tj. 40,4 % ogółu rejestracji absolwentów.

Od trzech lat systematycznie zmniejsza się liczba rejestrujących się absolwentów szkół, w tym osób, które ukończyły szkołę wyższą. Jest to związane z mniejszą liczbą kończących szkoły oraz podejmowaniem pracy niekoniecznie na terenie Jeleniej Góry i powiatu jeleniogórskiego.

	I - XII 2011 PUP	I - XII 2012 PUP	I - XII 2013 PUP	I - XII 2014		
				PUP ogółem	Jelenia Góra	Powiat jeleniogórski
Zarejestrowani absolwenci szkół						
Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	706	642	631	554	299	255
w tym, osoby które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia	325	275	237	224	134	90

BEZROBOTNI WEDŁUG EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI

Podstawą do zakwalifikowania bezrobotnego według rodzaju działalności wykonywanej w ostatnim miejscu pracy stanowi Polska Klasyfikacja Działalności (PKD) wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów z grudnia 2007 roku.

Sporządzane przez urzędy pracy sprawozdania półroczne dostarczają danych dotyczących zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy bezrobotnych sklasyfikowanych według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej ostatniego pracodawcy w półroczu i na koniec grudnia danego roku.

Na koniec 2014 roku w ewidencji Urzędu Pracy przeważały osoby, które przed zarejestrowaniem się pracowały zawodowo – **5.121 osób, tj. 90,2% ogółu** zarejestrowanych.

Na koniec 2014 roku jak i w końcu 2013 roku **najwięcej bezrobotnych**, przed zarejestrowaniem w Urzędzie, pracowało na stanowiskach pracy związanych z „**przetwórstwem przemysłowym**” – **17,1% ogółu** bezrobotnych będących w ewidencji Urzędu Pracy. W porównaniu do 2013 roku wskaźnik ten uległ zmniejszeniu o 0,2 punktu procentowego.

W dalszym ciągu w ewidencji Urzędu pozostaje spora liczba bezrobotnych **poprzednio zatrudnionych w handlu – 15,1% ogółu bezrobotnych**.

Na koniec grudnia 2014 roku **co jedenasty bezrobotny pracował przed zarejestrowaniem w branży budowlanej – 9,1%**.

Nadal znaczną grupę stanowili bezrobotni dotychczas niepracujący. Odsetek bezrobotnych dotychczas niepracujących zmniejszył się z 10,5% w końcu 2013 r. do 9,8% w końcu 2014 r.

**STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI OSTATNIEGO MIEJSCA PRACY,
ZAREJESTROWANYCH W OKRESIE GRUDZIEŃ 2013 r. – GRUDZIEŃ 2014 r.**

Wyszczególnienie	PUP 31 XII 2013	31 XII 2014		
		PUP	Jelenia Góra	Powiat jeleniogórski
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	75	58	13	45
Górnictwo i wydobywanie	12	12	0	12
Przetwórstwo przemysłowe	1.240	970	406	564
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	22	16	10	6
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	127	89	24	65
Budownictwo	678	519	272	247
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1.143	857	445	412
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	550	417	136	281
Transport, gospodarka magazynowa	198	148	63	85
Informacja i komunikacja	45	23	16	7
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	85	56	35	21
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	134	114	74	40
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,	141	114	70	44
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	412	376	196	180
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	350	288	46	242
Edukacja	187	136	79	57
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	229	194	95	99
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	125	80	57	23
Pozostała działalność usługowa	113	131	73	58
Działalność niezidentyfikowana	549	523	215	308
Razem:	6.415	5.121	2.325	2.796
Dotychczas niepracujący	751	559	252	307
OGÓŁEM:	7.166	5.680	2.577	3.103

W związku ze zmianą ustawy w maju 2014 roku, zmieniła się grupa bezrobotnych zaliczanych do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy. **Do grupy tej zalicza się obecnie osoby:**

- do 30 roku życia,
- powyżej 50 roku życia,
- długotrwale bezrobotne,
- korzystające z pomocy społecznej,
- posiadające dzieci do 6 roku życia lub dzieci niepełnosprawne do 18 roku życia,
- niepełnosprawne.

W liczbie bezrobotnych zarejestrowanych **na koniec grudnia 2014 r. – 5.049 osób było w szczególnej sytuacji na rynku pracy**, w tym:

	31 XII 2013	31 XII 2014					
	PUP ogółem	Ogółem PUP		Jelenia Góra		Powiat jeleniogórski	
	Ogółem	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety	Ogółem	Kobiety
Liczba bezrobotnych ogółem	7.166	5.680	2.644	2.577	1.163	3.103	1.481
Bezrobotni do 30 roku życia	1.482	951	560	434	246	517	314
Udział % do ogółu	20,7	16,7	21,2	16,8	21,2	16,7	21,2
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	2.663	2.275	764	1.116	366	1.159	398
Udział % do ogółu	37,2	40,1	28,9	43,3	31,5	37,4	26,9
Długotrwale bezrobotni	3.917	3.432	1.609	1.448	674	1.984	935
Udział % do ogółu	54,7	60,4	60,9	56,2	58,0	63,9	63,1
Korzystający z pomocy społecznej	brak danych	1.325	X	475	X	850	X
Udział % do ogółu	X	23,3	X	18,4	X	27,4	X
Posiadający dzieci do 6 roku życia lub dzieci niepełnosprawne Do 18 roku życia	brak danych	809	X	335	X	474	X
Udział % do ogółu	X	14,2	X	13,0	X	15,3	X
Niepełnosprawni	614	473	175	254	91	219	84
Udział % do ogółu	8,6	8,3	6,6	9,9	7,8	7,1	5,7

Pomimo zmniejszenia liczby bezrobotnych, **zauważalny jest dalszy wzrost udziału bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2014 roku – o 2,9 punktu procentowego.**

W ogólnej liczbie bezrobotnych w tym wieku – **2.275 osób – dominują mężczyźni – 1.511 mężczyzn.**

Na koniec grudnia 2014 roku osoby po 50 roku życia stanowiły **40,1%** ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Od dwóch lat najwyższy odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych utrzymuje się w Jeleniej Górze.

Odsetek tych osób zwiększył się z 39,7% w grudniu 2013 r. do 43,3% w końcu grudnia 2014 r. Dla bezrobotnych mężczyzn z Jeleniej Góry wskaźnik ten był wyższy – 53,0%.

Dla porównania: liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia w kraju, osiągnęła poziom na koniec grudnia 2014 r. – 26,0 %.

Liczba bezrobotnych do 30 roku życia zmniejsza się – odsetek bezrobotnych w tym przedziale wiekowym na koniec **grudnia 2014 r. wynosił 16,6 %.**

W grupie tej było 450 osób w wieku do 25 roku życia – tj. **7,9%** ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze.

W kraju wskaźnik ten osiągnął poziom 16,5 %.

Odsetek długotrwale bezrobotnych zwiększył się z 54,7% w końcu grudnia 2013 r. do 60,4 % w końcu grudnia 2014 r.

W kraju na koniec grudnia 2014 r. długotrwale bezrobotni stanowili 57,7 % ogółu bezrobotnych.

Najwyższy wskaźnik odnotowano w powiecie jeleniogórskim wśród bezrobotnych mężczyzn – 64,7%. W tej kategorii widoczna była dominacja osób zwolnionych z likwidowanych i upadłych firm działających na tym terenie.

OFERTY PRACY

W latach 2011 – 2013 w związku z pozyskanymi środkami wzrastała liczba ofert pracy finansowanych z Funduszu Pracy. W 2012 roku – 61,5 % to oferty pracy finansowane przez Urząd. **W 2014 r. oferty subsydiowane stanowiły 47,8 % ogółu i był to najniższy wskaźnik od kilku lat. Coraz więcej miejsc pracy zgłaszają firmy działające w regionie jeleniogórskim**

Wyszczególnienie - lata	Oferty pracy zgłoszone w okresie styczeń – grudzień		
	Ogółem	w tym oferty subsydiowane	% udział do ogółu ofert
2011	2.106	1.224	58,1
2012	2.263	1.391	61,5
2013	2.578	1.326	51,4
2014	3.303	1.580	47,8

W 2014 roku zaobserwowano poprawę na lokalnym rynku pracy, większa liczba ofert będących w dyspozycji Urzędu w 2014 roku była związana z realizowanymi programami, pozyskaniem dodatkowych środków z rezerwy Ministra i realizowanymi programami specjalnymi. Lokalni pracodawcy częściej planowali zwiększenie zatrudnienia.

W 2014 roku Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze posiadał w dyspozycji **3.303** wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej, zgłoszonych przez przedsiębiorstwa z Jeleniej Góry oraz powiatu jeleniogórskiego – **tj. o 725 ofert więcej niż w 2013 roku.**

Dla bezrobotnych niepełnosprawnych pozyskano 247 ofert pracy, w większości z przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie Jeleniej Góry (219 ofert).

W 2013 r. oferty subsydiowane stanowiły 51,4% ogółu ofert, w 2014 r. liczba ofert subsydiowanych uległa zwiększeniu (wzrost o 19,2%) a wskaźnik udziału w ogólnej liczbie ofert wyniósł 47,8%.

W ogólnej liczbie ofert pracy, 52,2% stanowiły miejsca pracy nie finansowane przez Urząd. Wskaźnik ten uległ zwiększeniu w porównaniu do 2013 roku o 3,6 punktu procentowego.

Z pozyskanych 3.303 ofert – 812 miejsc pracy zgłoszono z sektora publicznego, w sektorze prywatnym odnotowano 2.491 miejsc pracy i aktywizacji zawodowej.

Duża liczba ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej z czterech sekcji: „opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „administracja publiczna i obrona narodowa”, „edukacja” oraz „działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” – 958 ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, była związana z realizowanymi formami wsparcia takimi jak roboty publiczne, staże i prace społecznie użyteczne, tj. prace subsydiowane – 87,9% ogółu ofert z tych sekcji.

Najczęściej występującymi zawodami w zgłoszonych wolnych miejscach pracy i aktywizacji zawodowej w 2014 roku były: robotnik gospodarczy - 489 ofert pracy, sprzątaczką biurową - 223 oferty pracy, kasjer handlowy - 157 ofert pracy, sprzedawca - 171 ofert pracy, technik prac biurowych - 114 ofert pracy, robotnik budowlany - 95 ofert pracy, pomoc kuchenna - 74 oferty pracy. **Duża liczba ofert pracy w w/w zawodach była związana z realizacją robót publicznych, prac społecznie użytecznych i nie ma nic wspólnego z poprawą koniunktury gospodarczej na lokalnym rynku pracy.**

Duże grupy zawodowe	Oferty pracy zgłoszone I – XII		Liczba bezrobotnych na koniec grudnia	
	2013	2014	2013	2014
Ogółem	2.578	3.303	7.166	5.680
Z tego:				
Siły zbrojne	0	0	2	1
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	26	14	5	7
Specjaliści	106	205	674	449
Technicy i inny średni personel	289	313	970	761
Pracownicy biurowi	269	346	238	181
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	888	1.247	1.106	894
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	19	12	89	83
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	384	397	2.067	1.687
Operatorzy i monterzy maszyn	116	148	469	383
Pracownicy przy pracach prostych	481	621	565	431
Bez zawodu	0	0	981	803

Z danych przedstawionych powyżej wynika, iż pomimo sporej liczby ofert pracy w niektórych dużych grupach zawodowych, liczba zarejestrowanych osób z takimi kwalifikacjami była nadal znaczna. Sytuacja ta była również pochodną braku lub niewystarczających kwalifikacji bezrobotnych, niedostosowanych do oczekiwań pracodawców.

Omawiając sytuację na lokalnym rynku pracy należy zwrócić uwagę na zgłaszane do Urzędu oferty pracy i aktywizacji zawodowej oraz odnieść to do zawodów, które posiadają osoby bezrobotne.

Z przedstawionych poniżej danych wynika jednoznacznie, że posiadane przez osoby bezrobotne kategorie zawodów w większości nie odpowiadają zawodom zgłaszanym przez pracodawców w ramach ofert pracy.

Analiza napływu bezrobotnych według dużych grup zawodowych, w porównaniu do zgłaszanych ofert pracy i obliczony **wskaźnik „napływu bezrobotnych na 1 zgłoszone miejsce pracy”** daje obraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Napływ bezrobotnych przypadający na 1 zgłoszone wolne miejsce pracy w latach 2013-2014 - według dużych grup zawodowych

	I – XII 2013 rok			I – XII 2014 rok		
	Napływ bezrobotnych	Napływ Ofert	Napływ bezrobotnych na 1 zgłoszone miejsce pracy	Napływ bezrobotnych	Napływ ofert	Napływ bezrobotnych na 1 zgłoszone miejsce pracy
Ogółem <i>z tego:</i>	9.756	2.578	3,8	8.142	3.303	2,5
Siły zbrojne	1	0		0	0	
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	9	26	0,3	12	14	0,9
Specjaliści	1.426	106	13,5	1.128	205	5,5
Technicy i inny średni personel	1.355	289	4,7	1.107	313	3,5
Pracownicy biurowi	308	269	1,1	237	346	0,7
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	1.416	888	1,6	1.124	1.247	0,9
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	77	19	4,1	71	12	5,9
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2.392	384	6,2	1.989	397	5,0
Operatorzy i monterzy maszyn	536	116	4,6	413	148	2,8
Pracownicy przy pracach prostych	509	481	1,1	393	621	0,6
Bez zawodu	1.727	0		1.668	0	

Na 1 zgłoszone wolne miejsce pracy przypadało w 2013 r. przeciętnie 3,8 nowo zarejestrowanych bezrobotnych, w **2014 r. – wskaźnik ten osiągnął poziom 2,5**. Było to związane między innymi ze zmniejszonymi rejestracjami bezrobotnych oraz ze zwiększonym napływem ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w wyniku większej aktywności pośredników pracy, nowymi programami realizowanymi przez Urząd.

Niskie wskaźniki dla „pracowników przy pracach prostych”, „pracowników biurowych” oraz „pracowników usług osobistych i sprzedawców” wynikały z organizowanych form wsparcia finansowanych przez Urząd – roboty publiczne, staże i prace społecznie użyteczne.

Lokalny rynek pracy – przeszkody utrudniające podjęcie zatrudnienia:

Pomimo znacznego wzrostu liczby miejsc pracy i aktywizacji zawodowej zgłoszonych w 2014 roku przez pracodawców działających w Jeleniej Górze i Powiecie Jeleniogórskim – **wzrost o 28% - nadal jako najważniejsza przeszkoda w podjęciu zatrudnienia wskazywany jest brak ofert pracy zwłaszcza na terenie powiatu jeleniogórskiego**

Na 1 zgłoszone wolne miejsce pracy przypadało w 2013 r. przeciętnie 3,8 nowo zarejestrowanych bezrobotnych, w **2014 r. – wskaźnik ten osiągnął poziom 2,5**.

Kolejne przeszkody na lokalnym rynku pracy to :

- **Trudności w znalezieniu pracy w wyuczonym zawodzie – dotyczy to zwłaszcza osób z wyższym wykształceniem:**

W 2014 roku na 1 zgłoszone miejsce pracy dla bezrobotnych zakwalifikowanych w dużej grupie zawodowej „specjaliści” **przypadało przeciętnie 5,5 nowo zarejestrowanych bezrobotnych specjalistów (dla całego Urzędu wskaźnik ten osiągnął poziom 2,5).**

Na brak ofert pracy w wyuczonym zawodzie od lat wskazują bezrobotni w wieku powyżej 50 lat, zakwalifikowani jako „robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy”. Jest to związane nowymi branżami firm funkcjonujących w regionie jeleniogórskim. Zgłaszają to zwłaszcza bezrobotni pracujący przed zarejestrowaniem w zakładach chemicznych, włókienniczych, metalowych. Obecnie w regionie wśród przedsiębiorstw przemysłowych dominuje branża motoryzacyjna.

- **Brak doświadczenia i stażu pracy :**

Problem ten zgłaszają młode osoby posiadające tylko wykształcenie gimnazjalne lub ogólnokształcące, młode matki powracające po urlopach wychowawczych, absolwenci szkół.

- **Problemy z dojazdem do pracy :**

Bariera ta wskazywana jest zwłaszcza przez osoby bezrobotne zamieszkałe na terenie gmin wiejskich powiatu jeleniogórskiego.

- **Wiek** – bariera ta dominuje wśród bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia.
- **Problemy zdrowotne** – przeszkoda ta najczęściej jest wymieniana przez osoby bezrobotne niepełnosprawne.
- **Inne przeszkody**, które wskazują bezrobotni to: brak znajomości, brak kwalifikacji, konieczność sprawowania opieki nad członkiem rodziny, trudna sytuacja rodzinna.

Duża grupa osób bezrobotnych nie jest zainteresowana podjęciem pracy w wyuczonym zawodzie, szczególnie w przypadku oferowania przez pracodawcę zatrudnienia za minimalne wynagrodzenie lub propozycji pracy na umowę – zlecenie lub umowę o dzieło. Niejednokrotnie również osoby zarejestrowane zgłaszały, że otrzymały od pracodawcy propozycję pracy bez zawierania umowy o pracę. Należy jednak zauważyć, że liczba ofert pracy na lokalnym rynku pracy jest niestety wciąż za mała aby nastąpił spadek bezrobocia w poszczególnych zawodach.

Programy na rzecz promocji zatrudnienia

W ostatnich latach na lokalnym rynku pracy liczba osób bezrobotnych uczestniczących w programach na rzecz promocji zatrudnienia była na podobnym poziomie. Bezrobotni realizowali usługi i wspierające je instrumenty rynku pracy, w szczególności:

- roboty publiczne,
- staże,
- refundacje pracodawcom kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych,
- przyznanie bezrobotnym jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- prace społecznie użyteczne,
- zwrot kosztów przejazdu,
- refundacje kosztów opieki nad dziećmi i osobami zależnymi.

Ponadto w związku ze zmianą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, od maja 2014 roku powiatowe urzędy pracy realizują dodatkowe formy wsparcia adresowane do bezrobotnych do 30 roku życia oraz bezrobotnych powyżej 50 roku życia:

Instrumenty adresowane do bezrobotnych do 30 roku życia :

1. bony szkoleniowe;
2. bony stażowe;
3. bony zatrudnieniowe;
4. bony na zasiedlenie;
5. ułatwienie zdobycia stażu zawodowego poprzez refundację składek na ubezpieczenia społeczne za bezrobotnych podejmujących pierwszą pracę.

Wsparcie pracodawców zatrudniających bezrobotnych w wieku 50 +:

1. dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnionego bezrobotnego.

Od maja 2015 roku realizowane jest wsparcie dla pracodawców w podnoszeniu kwalifikacji pracowników - utworzono Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) przeznaczony na kształcenie i szkolenia pracowników.

Liczba bezrobotnych rozpoczynających programy na rzecz promocji zatrudnienia w okresie od stycznia do grudnia i wydatkowane kwoty z Funduszu Pracy w latach 2011-2014:

Wyszczególnienie	I – XII			
	2011	2012	2013	2014
Liczba osób biorących udział w programach	2.110	1.955	2.011	1.951
Środki wydatkowane w tys. zł.	10.667,2	12.628,0	13.566,1	12.075,6

Dane: sprawozdanie MPiPS-01 plus przeliczenia własne.

PRIORYTETY
POWIATOWEGO PLANU DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA
NA LATA 2015 – 2018

Priorytet 1 – „Wzrost aktywności zawodowej oraz edukacyjnej bezrobotnych mieszkańców regionu jeleniogórskiego”

Działanie kierunkowe 1: Promocja, inicjowanie oraz wdrażanie usług i wspierających je instrumentów rynku pracy:

Zadanie 1.1 Świadczenie usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego z wykorzystaniem profilowania pomocy i Indywidualnego Planu Działań dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

- monitorowanie usług pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego,
- monitorowanie realizacji profilowania i indywidualizacji pomocy dla bezrobotnych.

Zadanie 1.2 Popularyzacja kształcenia ustawicznego wśród osób bezrobotnych oraz pracowników:

- inicjowanie szkoleń zawodowych osób bezrobotnych prowadzących do podniesienia oraz aktualizacji kwalifikacji odpowiadających potrzebom lokalnego rynku pracy;
- wdrażanie i promocja Krajowego Funduszu Szkoleniowego jako narzędzia kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców z terenu działania PUP,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników PUP.

Zadanie 1.3 Inicjowanie i wdrażanie instrumentów rynku pracy, w tym między innymi:

- prace interwencyjne,
- roboty publiczne,
- staże,
- bony stażowe,
- bony na zatrudnienie,
- bony szkoleniowe
- bony na zasiedlenie,
- granty na telepracę,
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy,
- zwrot kosztów przejazdu (na szkolenie, staż i do pracodawcy),
- refundacja kosztów opieki nad dzieckiem do 7 lat lub osoba zależną,
- stypendia za okres kontynuowania nauki,
- dofinansowanie do wynagrodzenia za zatrudnienie bezrobotnego, który ukończył 50 lat życia,
- prace społecznie użyteczne,
- badania lekarskie, psychologiczne i specjalistyczne.

Działanie kierunkowe 2: Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy:

Zadanie 2.1. Wspieranie działań w zakresie podejmowania przez osoby bezrobotne działalności gospodarczej oraz zakładania spółdzielni socjalnych:

- jednorazowe środki (dotacje) na podjęcie działalności gospodarczej.

Zadanie 2.2. Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy:

- refundacje kosztów wyposażenia/doposażenia stanowisk pracy.

Zadanie 2.3. Pobudzanie przedsiębiorczości i wspieranie samozatrudnienia oraz tworzenia nowych miejsc pracy z wykorzystaniem instrumentów zwrotnych – pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej i na utworzenie miejsc pracy.

Działanie kierunkowe 3: Wspieranie aktywności zawodowej osób bezrobotnych, w tym z grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Zadanie 3.1 Wspieranie aktywności na rynku pracy młodych osób bezrobotnych:

- promowanie nowych form wsparcia dla osób do 30 roku życia,
- pomoc bezrobotnej młodzieży rozpoczynającej karierę zawodową,
- pomoc bezrobotnym do 30 roku życia w wejściu na rynek pracy.

Zadanie 3.2 Aktywizacja osób w wieku 50+:

- promowanie nowych form wsparcia dla bezrobotnych w wieku 50+,
- pomoc bezrobotnym w wieku 50+ w ponownym wejściu na rynek pracy.

Zadanie 3.3 Aktywizacja osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Zadanie 3.4. Zwiększenie szans w wejściu na rynek pracy osób niepełnosprawnych:

- realizacja programów dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych,
- pozyskiwanie pracodawców przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- współpraca podmiotów na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych osób niepełnosprawnych.

Działanie kierunkowe 4: Pozyskiwanie środków finansowych z dodatkowych źródeł;

Zadanie 4.1. Realizacja projektów systemowych i konkursowych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego:

- **PO WER** - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój - „Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. Młodzież NEET),
- **RPO** - Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego – Aktywizacja osób bezrobotnych od 30 roku życia”.

Zadanie 4.2 Udział w konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – programy specjalne, programy z rezerwy ministra.

Zadanie 4.3 Udział w projektach regionalnych opracowanych przez Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

Zadanie 4.4 Realizacja programów w oparciu o środki PFRON.

Działanie kierunkowe 5: Realizacja zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami:

Zadanie 5.1 Realizacja działań sieci EURES we współpracy z DWUP, samorządem województwa oraz innymi podmiotami uprawnionymi do realizacji działań sieci EURES:

- udział w targach, spotkaniach.

Zadanie 5.2 Realizowanie zadań związanych z międzynarodowym przepływem pracowników wynikających z odrębnych przepisów, umów międzynarodowych i innych porozumień zawartych z partnerami zagranicznymi:

- realizowanie zadań związanych z podejmowaniem przez cudzoziemców pracy na terenie działania Urzędu.

Priorytet 2 – „Dokształcanie aktywnej polityki rynku pracy”

Działanie kierunkowe 1: Monitorowanie lokalnego rynku pracy i prognozowanie popytu na pracę w celu optymalnego dopasowania oferty aktywizacyjnej:

Zadanie 1.1 Sporządzanie sprawozdań i analiz dotyczących rynku pracy:

- przeprowadzanie badań lokalnego rynku pracy.

Zadanie 1.2 Prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych zgodnie z nową metodologią:

- pozyskanie informacji o zawodach, kwalifikacjach i umiejętnościach deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy,
- prowadzenie badania kwestionariuszowego przedsiębiorstw,
- wykorzystywanie badań do analizy lokalnego rynku pracy.

Działanie kierunkowe 2: Zwiększenie efektywności zarządzania rynkiem pracy w celu wsparcia wzrostu zatrudnienia:

Zadanie 2.1. Efektywne wykorzystanie środków Funduszu Pracy i środków unijnych oraz monitorowanie efektów ich stosowania przez Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze przy wykorzystaniu mierników efektywności instrumentów określanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:

- monitorowanie prawidłowości wydatków przeznaczonych na tworzenie miejsc pracy,
- kontrolowanie zawartych umów z Urzędem,
- dążenie do zmniejszenia poziomu efektywności kosztowej realizowanych działań,
- dążenie do zwiększenia poziomu efektywności zatrudnieniowej realizowanych działań,
- zwiększenie jakości, dostępności i efektywności usług świadczonych przez PUP.

Działanie kierunkowe 3: Modernizowanie stanowisk pracy w Urzędzie poprzez wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technicznych, adekwatnych do potrzeb oraz możliwości finansowych:

Zadanie 3.1 Świadczenie usług na rzecz osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracodawców poprzez stosowanie Systemu Teleinformatycznego i udostępnienie usług elektronicznych:

- liczba zakupionego sprzętu, narzędzi i oprogramowania niezbędnego do realizacji zadań.

Priorytet 3 – „Tworzenie i rozwój partnerskich relacji na rzecz zatrudnienia”

Działanie kierunkowe 1 : Rozwój współpracy i partnerstwa w obszarze lokalnego rynku pracy:

Zadanie 1.1 Rozwijanie współpracy z partnerami rynku pracy w zakresie tworzenia, realizacji oraz promocji programów rynku pracy adresowanych do osób zarejestrowanych, w tym pomoc w rekrutacji uczestników:

- współpraca Powiatowego Urzędu Pracy z agencjami zatrudnienia i pracodawcami przy realizacji programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych,
- współpraca z Dolnośląskim Wojewódzkim Urzędem Pracy w ramach realizacji Programów Regionalnych;
- rozwijanie współpracy z jednostkami pomocy społecznej, w szczególności przy realizacji Programu Aktywizacja i Integracja,
- współpraca z partnerami społecznymi a zwłaszcza organizacjami pozarządowymi,
- współpraca z agencjami zatrudnienia na rzecz zlecania działań aktywizacyjnych,
- wspieranie inicjatyw podejmowanych przez niepubliczne instytucje rynku pracy na rzecz realizacji polityki rynku pracy,
- rozwijanie partnerstwa pomiędzy PUP a instytucjami sektora publicznego i prywatnego dla zwiększenia efektywności i jakości świadczonych usług.

Działanie kierunkowe 2 : Nowe kierunki kształcenia:

Zadanie 2.1 Opiniowanie przez Powiatową Radę Zatrudnienia propozycji utworzenia nowych kierunków kształcenia:

- współpraca z organami prowadzącymi szkoły ponadgimnazjalne w zakresie informowania o tendencjach na lokalnym rynku pracy.

**PRIORYTETOWE GRUPY BEZROBOTNYCH WYMAGAJĄCE WSPARCIA
W LATACH 2015 -2018:**

- osoby długotrwale bezrobotne,
- bezrobotni do 30 roku życia, w tym z grupy NEET,

- bezrobotni w wieku powyżej 50 roku życia,
- bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych,
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia,
- bezrobotni korzystający z pomocy społecznej,
- bezrobotne osoby niepełnosprawne.

OCZEKIWANE EFEKTY REALIZACJI PLANU DZIAŁAŃ NA LATA 2015- 2018:

- Powstanie nowych miejsc pracy.
- Ograniczenie skutków bezrobocia.
- Wzrost liczby osób podejmujących pracę poprzez uzyskanie zatrudnienia niesubsydiowanego lub subsydiowanego.
- Podwyższenie, uzupełnienie lub zmiana kwalifikacji przez osoby zarejestrowane.
- Pobudzenie aktywności zawodowej i społecznej osób bezrobotnych z grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zwiększenie efektywności podejmowanych działań przez powiatowy urząd pracy
- Udział partnerów społecznych w realizacji działań na rzecz lokalnego rynku pracy.
- Podniesienie poziomu świadczonych usług.

REALIZATORZY I PARTNERZY POWIATOWEGO PLANU DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA NA LATA 2015- 2018:

1. Koordynator:

- Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze,

2. Partnerzy:

- Starostwo Powiatowe w Jeleniej Górze,
- Urząd Miasta Jelenia Góra,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- rady społeczne,
- pracodawcy,
- organizacje pracodawców,
- instytucje rynku pracy (w tym OHP),
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- ośrodki pomocy społecznej,
- organizacje pozarządowe,
- placówki oświatowe.

3. Źródła finansowania :

W horyzoncie czasowym niniejszego Planu, zadania na rzecz promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy realizowane będą przy udziale środków:

- Funduszu Pracy,
- Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- budżet Starostwa Powiatowego,
- budżet Miasta Jelenia Góra,
- innych podmiotów - partnerów zaangażowanych w realizację programów.

MONITOROWANIE REALIZACJI ZADAŃ:

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań związanych z wdrażaniem Powiatowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2015-2018 jest Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze.

Monitorowanie Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia będzie trwać przez cały okres jego realizacji. Odbywać się będzie w okresach rocznych w oparciu o zestaw wskaźników ogólnych odnoszących się do sytuacji na lokalnym rynku pracy (liczba bezrobotnych, stopa bezrobocia, struktura bezrobotnych, liczba ofert pracy, podjęcia pracy subsydiowanej i niesubsydiowanej, liczba korzystających z usług i instrumentów rynku pracy, środki Funduszu Pracy będące w dyspozycji Urzędu i ich wykorzystanie, realizowane programy, pozyskanie dodatkowych środków z rezerwy Ministra, wskaźniki efektywności zatrudnieniowej i kosztowej , itp.).

Monitoring niniejszego Planu będzie prowadzony w oparciu o wypracowane w Urzędzie Pracy standardy i procedury dotyczące sprawozdawczości z realizowanych zadań. Dane statystyczne ilościowe i jakościowe będą przygotowywane przez pracowników merytorycznie odpowiedzialnych za realizację poszczególnych usług i instrumentów rynku pracy lub innych zadań przypisanych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i regulacjami wewnątrz Urzędu.

Na podstawie zebranych danych prowadzone będą analizy lokalnego rynku pracy, które mogą przyczynić się do reagowania na zmieniającą się sytuację i strukturę bezrobocia.

Skuteczność Planu Działań uzależniona jest również od zaangażowania lokalnych partnerów, stąd bardzo ważna jest konsolidacja działań wszystkich instytucji funkcjonujących na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w celu wspólnego rozwiązywania problemów lokalnego rynku pracy, w tym instytucji samorządowych, szkół, pracodawców, lokalnych organizacji pozarządowych i agencji zatrudnienia.

Działania PUP w zakresie realizacji Planu koncentrować się będą na marketingu i promowaniu świadczonych usług i wspierających je instrumentów rynku pracy, na zachęcaniu, przyciąganiu i motywowaniu klientów Urzędu, zarówno osób bezrobotnych jak również pracodawców, do korzystania z oferowanych usług i form wsparcia oraz kształtowaniu pozytywnego wizerunku Urzędu jako instytucji nowoczesnej, otwartej na klienta, przyjaznej i budzącej zaufanie.

Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze będzie sporządzał sprawozdania roczne z realizacji Planu.